

Lezen Marcus 7:1-23

Beste Doopouders, lieve gemeente,

Het is al weer een aantal jaren geleden dat onze kerkenraad de brochure 'Boven, Binnen, Buiten' uitgaf. Met als ondertitel: 'Een brochure over het thema 'Gemeente-zijn' aan de hand van bewerkte preken van ds. Erik Mouissie.' De 3 B's staan voor een **gerichtheid**: gericht zijn op God (Boven) op elkaar als gemeente (Binnen) en op mensen die Jezus nog niet kennen (Buiten).

Vorig jaar kwam ik op een conferentie de 3 B's weer tegen. Nu niet zozeer als een onderwerp van studie, maar als een diagnose-instrument voor je persoonlijke geloofsleven, voor je kring en ook voor de gemeente.

Dat ging als volgt: vraag jezelf eens af in welke zin je gemeente gericht is op Boven - Binnen - Buiten? Ik kreeg blad papier met een 3B-driehoek en 7 pepermunten. De opdracht luidde: leg die nu zo op de hoeken als ze volgens jou gewicht krijgen in de gemeente. Een goede oefening.

Datzelfde kun je doen voor je kring of je club..

Je kunt het ook voor je gezin doen, doopouders, ouders. Een eenvoudig instrument om jezelf af te vragen of de geloofsopvoeding op koers ligt, waarbij een zeker **evenwicht** van belang is tussen gericht-zijn op God, op elkaar en op personen buiten het gezin.

Ik vroeg me af of je dit ook voor je persoonlijk kunt doen? In een gesprek kwamen we tot het lastige punt van jezelf observeren. Hoe goed en grondig kun je dat? Hoe scherp? Hoeveel heb je last van blinde vlekken en verborgen gebieden? Dit stuk uit Marcus 7 wil een coach voor onns zijn bij een persoonlijke focus op **Boven - Binnen - Buiten**.

Iets over de situatie: Jezus bevindt zich op het hoogtepunt van zijn bediening. Van alle kanten stromen mensen toe. Onvoorstelbare krachten treden aan de dag. Jezus beheerst een storm. Richt een gestorven meisje op uit de dood. Bevrijd mensen van boze geesten. Vers 1 zegt dan dat Farizeeën en schriftgeleerden uit Jeruzalem naar Jezus toe komen. Ze komen richting Jezus. Is dat richting Boven? Hun komen naar Jezus laat in ieder geval zien hoe bekend Jezus is geworden.

Voor deze geestelijke leiders is Hij vooral een object van kritisch onderzoek. Hoe kosjer is Jezus? is vooral de vraag.

Ze zien dat sommige leerlingen van Jezus hun handen niet wassen voor ze brood aten en daar beginnen ze met Jezus een gesprek over. Waarom eten uw volgelingen brood met ongewassen handen? Waarom houden ze zich niet aan tradities van onze voorouders, vers 5?

Het wassen van handen wordt in het OT genoemd als bijzonder reinigingsritueel en was ook voorgeschreven aan de priesters voordat zij een offer brachten, niet zozeer iets als een regel voor niet-priesters. De Farizeeën hadden, vanuit een reinheidsideaal, deze voorschriften uitgebreid voor iedereen.

Letterlijk staat er in vers 2 dat ze aten met 'gemeenschappelijke' of 'gewone' handen; dus met diezelfde handen, waarmee ze alles deden, eten ze óók brood.

Marcus beschrijft dan een heel complex van tradities.

1. Joden eten niet, voordat zij hun handen gewassen hebben.
2. Deze wassing door onderdompeling wordt altijd verricht wanneer men van de markt thuis komt.
3. Joden hebben rond het eten nog meer tradities, zoals onderdompelingen van bekers, van maatkannen, 'kruiken' zegt vs 4 en servies. Heel hygiënisch, dus.

Hoe kijken we hiernaar als westerse mensen in de 21ste eeuw?

Ik denk dat er wel herkenning is.

Als je een afspraak heb met iemand die bijzonder belangrijk voor je is - een date of een officiële receptie - dan was je jezelf, poets je je tanden en zorg je dat je er keurig uitziet. Waarom? Niets mag het goede samenzijn verstoren. Je wilt niet vies ruiken.

Nu, de reinheidswetten werkten volgens hetzelfde idee. In de tempel ging het om God ontmoeten, de volmaakte en heilige God. En het was een goede Farizeese gedachte dat je God ook thuis en op straat ontmoet. En ook daar mocht niets een goed samenzijn verstoren.

De Heer Jezus was het eens met de leiders van die dagen dat we onrein zijn voor God en reiniging nodig hebben. Maar hij was het niet met hen eens over de **bron** van die onreinheid en over de **aanpak** ervan.

De **bron** van de onreinheid, zegt Jezus, ligt binnen in je, niet buiten je. Dat zagen de geestelijke leiders niet door de snelle manier waarop ze een oordeel geven en hun beperkte gerichtheid op God.

De groep arriveert uit Jeruzalem, ziet dat volgelingen van Jezus hun handen niet wassen voordat ze gaan eten en dáár zetten ze op in. Ze hebben hun oordeel meteen klaar. En het blijkt dan dat

Jezus wordt geaccepteerd zolang Hij binnen het patroon van de ouden, van de tradities blijft. Hij wordt aan hen ondergeschikt gemaakt. Hij die Meester en Koning is, mag slechts volgeling zijn van de vroegere generaties.

Jezus wijst ook op hun beperkte gerichtheid op God en noemt hun hyporiëten, toneelspelers, huichelaars. Waarom? Ze doen zich beter voor dan ze zijn. Ze lijken oprechte vragenstellers, dat is hun rol, maar ze zijn vijanden van Jezus en daarmee van God. Dat is te proeven achter hun masker. En dat blijkt uit de reactie van Jezus, die de harten kent als geen ander.

Jezus antwoordt dan met een woord van Jesaja. "Dit volk eert mij met de lippen, maar hun hart is ver van mij; tevergeefs vereren ze mij,

want ze onderwijzen hun eigen leer, voorschriften van mensen."

Jesaja richt zich in het citaat uit hoofdstuk 29 tegen een vormendienst zonder eerbied voor God. Jesaja kondigt ongeluk aan dat de inwoners van Jeruzalem zal treffen, omdat ze keuzes maken zonder God en zonder het raadplegen van Gods boek. Jesaja zegt: Het ontzag voor God is plicht en komt niet voort uit een overtuiging, uit een relatie met God.

Er zit iets pijnlijks in deze opmerking: **'hun hart is ver van mij'**! Het is als met twee geliefden die wel bij elkaar zitten, maar waarvan de één tegen de ander zegt: 'waar zit je met je gedachten?' Je bent niet bij mij. Ik mis je gevoel bij wat je zegt. Het is technisch waar, het klopt, maar geef me er eens wat meer gevoel erbij.

In vers 8 laat Jezus zien dat hun afstandelijke benadering van Hem neerkomt op een afstandelijke houding tegenover de HERE God Zelf! In het opkomen voor de traditie verwaarloost men de liefde voor God!

Vers 9: deze handelwijze is een gewoonte geworden. Keer op keer gaan ze voorbij aan de intentie van wat God bedoelt; b.v. vers 10 - 13: Eerbied voor vader en moeder heeft een duidelijke intentie. De Farizeeën erkennen dat gebod. Maar dat men de HERE niet met het hele hart liefheeft, blijkt uit het voorbijgaan aan de intentie ervan. Je kunt nl. je ouders zaken onthouden - b.v. vruchten van het land wat van je ouders is en wat jij bewerkt - wanneer men de vruchten aan God toezegt met de uitspraak 'Korban' (Godsgave). Het fijne punt is dat men geen nadere tijdsbepaling behoeft te geven: men behield dus in de praktijk het vruchtgebruik van goederen, die men aan de ouders onthield. God zag het allemaal toch niet...

Ze zetten dus de regels naar eigen hand. Het leek hun om God te gaan, maar het ging om henzelf. Wat binnen is, is binnen.

Een probleem voor die tijd, die groep? Nee.
Laat ik proberen een vertaalslag te maken.
In onze tijd hebben we de bindende regels achter ons gelaten,
dat is een verschil met Schriftgeleerden die veelal regels voor
eigen voordeel inzetten.
Niemand weet in onze tijd meer zo, wat goed is en wat fout,
niemand weet precies wie God is. En zegen velen: dat moeten we
maar zo houden. Laat ieder maar voor zichzelf bepalen wat dat is
en laten we vooral niets opleggen aan elkaar.
Toch worstelen we met hardnekkige gevoelens van schuld en
schaamte. Hoe komt dat? Van binnen is het onrustig, onrein.

Een Duitssprekende auteur Franz Kafka behandelt dit probleem in
een boek 'Het Proces'. Aan het begin van het verhaal leidt de
hoofdpersoon Joseph een normaal leven; dan wordt hij
gearresteerd en gevangen gezet. Niemand vertelt hem echter wat
hij verkeerd heeft gedaan. *Waarom ben ik gearresteerd?* Zo vraagt
hij zich af. *Waarvan word ik beschuldigd?*
Hij krijgt het niet te horen. Hij volgt allerlei verhoren.
Niemand die iets uitlegt. Iedereen is hard, onverzoenlijk en
onsympathiek. Zo gaat het maar door. Joseph gaat dan ieder
stukje van zijn leven langs. *Misschien is het dat. Of ben ik
hierom gearresteerd? Ik heb dat gedaan. Maar dat is toch niet
erg genoeg, of misschien was het toch nog anders...* Hij komt er
niet uit. En aan het einde wordt hij neergestoken door een
bewaker.

Een typering van onze moderne wereld. We geloven niet in het
oordeel, niet in de zonde, maar we hebben het sterke gevoel dat
er iets mis is met ons. We hebben ouderwetse categorieën aan de
kant gezet, en toch hebben we het hardnekkige, onontkoombare
gevoel dat we afgewezen zouden worden als we examen zouden doen.
Diep van binnen beseffen we dat we onze ware aard verborgen
moeten houden; we zijn onzeker over onszelf en voelen ons
chronisch tekortschieten.

Je kunt dat psychologisch verklaren: ik heb een
minderwaardigheidscomplex; de liefde van mijn ouders was
voorwaardelijk; ik ben slachtoffer. Maar we ontkomen niet aan
dat gevoel onrein te zijn.

Jezus laat ons zien dat we dat gevoel van onreinheid niet van
ons af kunnen schudden in vers 17 - 23. Jezus zegt: **wij zijn het
probleem.** Het probleem zit van binnen, ons egoïsme, de zonde
huist in ons hart.

Dan de **aanpak** van het probleem.

In de Bijbel treffen we een eerlijke diagnose aan. De wereld is daar niet verdeeld in goeden en slechten, *good guys* en *bad guys*. De scheidslijn tussen goed en kwaad loopt dwars door ieders mensenhart. Vanwege onze zonde en zelfzuchtigheid hebben we allemaal een aandeel in wat deze wereld tot een ellendige en gebroken plekt maakt.

En toch proberen we nog steeds om het gevoel van onreinheid van binnen aan te pakken met maatregelen van buiten, ook al heeft Jezus duidelijk gezegd dat de oorzaak van binnen zit.

Zo kun je b.v. religie gebruiken. Je kunt zeggen: als ik me niet inlaat met verkeerde dingen en de Bijbel lees en mijn best doe een goed mens te zijn, dan zal God wel blij met me zijn en dat ik het waard ben om bij Hem te horen. Het probleem is echter, dat je zó nooit het gevoel hebt dat je goed genoeg bent. Hoe zeer je ook bidt en je best doet, je hart verandert niet. Je wordt zo nooit vol liefde en vreugde en zekerheid. Onder deze categorie valt de poging van de Farizeeën.

Ook de politiek heeft de neiging om van buitenaf te werken. Maatregelen van buitenaf moeten de economie gezond maken, de samenleving verbeteren en de structuren vernieuwen. Wat je ziet is echter een stroom van teleurgestelde mensen. We houden geen rekening met de ander, we zijn niet menslievend; barbaarsheid ligt om de hoek; geweld besmet de hele samenleving; we raken steeds meer gedesillusionerd.

En dan is er de cultuur. Iemand uit de wereld van de glossy magazines stelde: waarom vereren we beroemdheden? Nu, mens-zijn is je onbeduidend voelen. Daarom vereren we beroemdheden en willen graag op hen lijken. We identificeren ons met het grootse en proberen zo te ontsnappen aan ons onbeduidende bestaan. Maar we raken verstrikt in de wereld van fotoshoppen, implantaten en drugsverslaving.

Deze manieren om van buiten naar binnen te werken falen. We blijven onrein van binnen, welke manier we ook gebruiken, te vergelijken met de lading regels die de Farizeeën en Schriftgeleerden hadden gecreëerd om rein te worden voor God. Waarom? **Omdat het de component van Boven, gericht zijn op God, op Jezus, op de heilige Geest, mist. Of zoals Jesaja het zei: 'het hart is ver van God'.**

Marcus geeft bijna nooit commentaar in zijn boek. In dit hoofdstuk doet hij dat wel. Vers 19: 'Zo verklaarde Jezus alle spijzen rein'. Er staat niet: 'Jezus zei dat alle spijzen rein waren'. Dan zou Hij alleen maar een mening hebben gegeven. Dat staat hier niet! Hij **verklaarde** alle spijzen rein, met autoriteit spreekt Hij. Jezus zegt: **vanaf nu maak ik deze**

spijzen rein. Ik heb de wereld te voorschijn geroepen. Ik heb een meisje uit de dood geroepen. Ik heb de storm tot stilte geroepen. En nu roep ik af dat alle spijzen rein zijn. Jezus schaft de reinheidswetten niet af. Hij zegt: de reinheidswetten zijn in Mij vervuld - de bedoeling ervan, nl. dat je tot besef komt van een geestelijke zuiverheid, dat God dichtbij komt, héél dichtbij, is in Mij bereikt. Jezus ging aan het kruis om alle onreinheid en onvolmaaktheid en ongevoeligheid dragen, wegnemen. En dankzij dat werk is de heilige Geest volop aanwezig, om ons heen en in ons. De HEER Jezus vat deze beweging van God uit, van Boven, naar Binnen en dan naar Buiten samen als Hij op het Loofhuttenfeest zegt: 'Rivieren van levend water zullen stromen uit het hart van wie in mij gelooft.' Johannes legt dit dan uit in 7:39: 'Hiermee doelde Hij op de Geest die zij die in hem geloofden zouden ontvangen'.

Jezus verklaart rein. Dat is de doop. Jezus werkt van Binnen naar Buiten. In Anouk. Ze begrijpt het nu nog niet, maar daar gaat vast verandering in komen. Jezus werkt van Boven (de heilige Geest), naar Binnen en dan naar Buiten in de doopouders, in de ouders, in ons allemaal. Ik zie er naar uit, bij mijzelf. Ik heb van die blinde vlekken en verborgen gebieden. Bij u en jou.

Amen